

Goda sarakstā

44-PK. Viena bruņoto spēku goda sarakstā pieminēti 19. latviešu 44-divīzijas kāda bataljona komandieris, šturmbranfirers Ernests Laumani. Viņš ar saviem grenadieriem visos cīņu laukos pierādījis izcilas kaujas spējas un vienmēr atradies tur, kur štrā rīcība un spēcīgs trieciens var podrošināt panākumus. Tāpat arī garš ir Laumana bataljona kauju ceļš un sasniegumi, ko guvuši viņa vīri, kas tagad jau kļuvuši legendāri. Nav neviena ienaidnieka uzbrukuma un ofensīvas 19. divīzijas iecirknī, kurās smagumpunktā necīnītos laumani, vienmēr palaidzies uz savu komandieri. Būdamis vecs kaujinieks, šturmbranfirers Laumani savus uzdevumus veic dziļā ticībā Latvijas nākotnei un šī ticība apgāro viņa zēnu. Vai tas ir vecs vai jauns — mīlestība pret savu tautu un tēvzemi tie ir pirmā vieta. No cīņas cīņā, no viena frontes sektora uz otru, ved Laumana bataljona ceļš un cīņu uguns ap grenadieriem vijas teiksmaina slava. Nav iespējams nosaukt māju un ciemu vārdus, kur, cīnījušies laumani, bet, lai kur tas arī būtu, visur tos pavadījis vislabākie kauju panākumi.

Ar šturmbranfirera Laumana pieminēšanu vācu bruņoto spēku goda sarakstā cildināts latviešu virsnieks un bataljona komandieris, kas savā mūžā pazinis tikai vienu ceļu — tēvzemes mīlestības un Latvijas brīvības ceļu.

Atkal Dardaneļi

Ir jautājumi, kas cauri gadu simtiem nezaudē savu nozīmi, tādā veidā kļūstot jau par jēdzienu. Viens no tādiem ir Dardaneļi, apmēram 65 km garš un 5-6 km plats jūras šaurums, kas starp Galipoles pussalu un Mazāziju savieno Marmora un Aigēja jūras. Tautas un valstis, kas dzīvojušas un pastāvējušas viņu krastos ir mainījušās, arī pats jūras šaurums laika gaitā dabūjis citu nosaukumu, bet vienmēr tas bijis lielu notikumu un sarežģītas politiskas spēles objekts.

Kad Krimas karā cara valsts draudēja izjaukt līdzsvaru pie Dardaneļiem, viņa majestātes valdība nekavējās organizēt sabiedroto ekspedīcijas korpusu tanku atbalstam, un pēc šī kara 1856. g. Parīzes līgums nostādīja Dardaneļus zem Eiropas lielvalstu garantijas. 1871. gadā Londonā slēgtais Ponta līgums deva sultānam tiesības atļaut mierā laikā jūras šaurumus iebraukt draudzīgi un sabiedroto valstu kara kuģiem. 1878. gada Berlīnes līgums pārmaiņas nodeva, bet Dardaneļu jautājums nodarbināja lielvalstis līdz pasaules kara sākumam. Kad Turcija kā Vācijas sabiedrotā iestājās cīņā, angļi izdarīja pazīstamo, zaudējumiem bagātu Galpotes ekspedīciju. 1923. g. Lozanes miera līgumam tika pievienota konvencija par jūras šaurumiem, kas Dardaneļus noteica par brīvi kuģojamiem kā tirdzniecības, tā kara kuģiem un to uzraudzību nodeva starptautiskai komisijai Teutu savienības pārziņā.

Padomju savienība, sekodama krievu imperiālisma tradīcijām, nekad nav novērsusi savu uzmanību no šī stratēģiskā punkta un tās vēlēšanās šai ziņā jau deklarējis Molotovs 1941. gada aprīlī Berlīnē, saņemot no Vācijas noraidošu atbildi. Aizvākar uzteiktās padomju-turku neuzbrukšanas līgums atkal pācēlis šo jautājumu starptautisko interešu dēļpunktā, un viņa majestātes valdību nostādījis pārdomu priekšā, kas jau pagājušos gadu simteņos sagādājušas daudzas negulētas nakts visiem Anglijas premjerministriem.

U. G.

Kaujas pie Saldus un Džūkstes telpā

Liepājā, 22. martā (ON)
No militāras puses mūs informē: Mūsu varonīgie spēki, kas cīnās ar karos apstākļos, arī piektais jaunās Kurzemes kaujas dienā panāca pālnīgu atvairīšanas panākumus. Kaut arī ienaidnieka spēdiens abpus Saldum pastiprinājās, visus padomju mēģinājumus fronti pārraut smagās cīņās izjauca. Ienaidnieka zaudējumi ievērojami.

Par spīti ievērojami kāpinātai materiālai piepūlei ienaidnieks nespēja cīnītāju pretestību salauzt. Trešdien bolševiki lūkoja nolīdzināt savam uzbrukumam abpus Saldum ceļu ar neparasti stipru artilērijas viesuļuguni, izšaujot 131.000 dažāda kalibra granātas, un ar tankiem. Vētrā un lietū,

kas pārvērtā pozīcijas dūksnējā, mūsu cīnītāji, nevērodamā iepriekšējo cīņu grūtības, spītēja ienaidnieka uguns orkānam un, pa daļai prettriecienu, atvairīja padomju kājniekus, kurus nesaudzīgi dzina uzbrukumos. Ziemeļrietumu sektorā kādu iepriekšējā dienā radušos ieburkumu, par spīti sīkstai ienaidnieka pretestībai, pretuzbrukumā izvērtīja un līdz ar to panāca frontes saīsināšanu. Nemītiģi platā frontē, pa daļai mākslīgas mīgas aizsegā, izdarītie ienaidnieka uzbrukumi ar lieliem zaudējumiem apsīka mūsu pozīciju priekšā. Ziemeļrietumos no Saldus izjauca ienaidnieka nodomi ar stipru tanku atbalstu palauzties tālāk uz ziemeļiem un ziemeļaustrumiem. Vācu un latviešu vie-

nības te priekšzīmīgā nelokāmībā aizstāvēja katru kvadrātmetru zemes. Ap maznozīmīgiem vietējiem ieburkumiem vēl turpinājās cīņas.

Arī telpā ziemeļrietumos no Džūkstes ienaidnieks pārgājis uzbrukumā. Ziemeļos no Saldus-Dobele dzelzceļa bolševikiem ar svaigi cīņā svīstiem spēkiem izdevās panākt vietējus ieburkumus. Līdz vakaram tos nosprostojā.

Austrumos no Liepājas padomju spēki joprojām aprobežojās ar stiprākiem izlūkošanas triecienu un saistīšanas uzbrukumiem, it sevišķi telpā ziemeļrietumos no Priekules. Visumā tie bija nesekmīgi.

Kopā ņemot ienaidnieks trešdien Kurzemē zaudēja 18 tankus.

Latvijas Nacionālās padomes sēde Potsdamā

Latvijas Nacionālās komitejas prezidentu ģen. Bangerski pēc svīnīgās sēdes apsvēic latviešu bēgļu pārstāvji.

Foto 44-PK. Reders.

Vadopa galvenajā mītnē, 1945. g. 22. martā.

Spēku pārgrupēšana pie Reinas

Brūnoto spēku virspavēlniecība ziņo:

Ungārijā ienaidnieks raidīja cīņā jaunas ātras vienības un visā frontē starp Platēnes ezeru un Donavu savus pārrāvuma mēģinājumus pastiprināja. Rietumos no Sarvicas kanāla, abās pusēs Stūlveisenburgai un Varpalotai, kā arī ziemeļos no Tetas bolševiku uzbrukumu mūsu līniju priekšā apstādīnāja vai arī pretuzbrukumos atstā atpakaļ. Bolševiki no jauna zaudēja 73 tankus.

Slovākijas kalnāju frontē dienvidos no Neišlas mūsu vienības aizmugures atbalsta punktus atvairīja stiprus bolševiku uzbrukumus.

Augšsilēzijā salīdzinot ar iepriekšējām dienām ienaidnieka uzbrukuma darbība atslāba. Abās pusēs Neišlatēi un austrumos no Cigenhalsas mūsu pretuzbrukumos panākti pozīciju uzlabojumi. Jaunizveidoto fronti pret daudziem atsevišķiem bolševiku uzbrukumiem noturēja.

Frontē starp Mīlzu kalniem un Štetīnes jomu par nesekmīgiem pretinieka izlūku triecienu ziņo vienīgi dienvidos no Forstas un ziemeļos no Frankfurtes pie Odes.

Atvairīšanas kauja pie Dancigas liča ar lieliem zaudējumiem abās pusēs vēl tālāk pieņēmas nīknumā. Rietumprūsijā ienaidnieks savus uzbrukumus paplašināja arī telpā abās pusēs Hohenšteina. Pēc 49 bolševiku tanku sašaušanas, zaudējot nelielu apvidu, smagās cīņās no jauna novērsa pārrāvumu uz Gotenhāferu un Dancigu.

Mūsu vienības pie Frišes joma jūras spēku atbalstā atvairīja daudzkārt pārkāpt pretinieka ne-

pātraukto triecienu un no jauna iznīcināja 36 tankus.

Mūsu Kurzemes cīnītāji arī vakar abās pusēs Saldum izjauca bolševiku nodomu pārraut fronti, uzbrūkot ar vislielāko municijas patēriņu. Ziemeļrietumos no Dobeles uzbrūkošos bolševikus uztvēra galvenā kaujas laukā.

Pie Vidusreinas, it sevišķi austrumos no Bonnas, amerikāņu stiprais spēdiens uz ziemeļiem turpinājās. To mēģinājumi gūt pāreju pār lejas Zigu, tomēr sabrukā visu ieroču atvairīšanas uguni. Arī austrumos no Kēnigsvinteras un Honēfas pēc dažu apdzīvotu vietu ievēšanas uzbrūkošie amerikāņu bataljoni mūsu uguni palika uz vietas. Bingenā turpinās nīkmas ielu cīņas.

Mūsu drošības spēki Reinas-Hesenā pēc daudzu tanku sašaušanas ar cīņu atgāja no Selcas uz Maincas priekštilta nocietinājumu, kuram ienaidnieks kopš vakardienas nīkni uzbrūk. Pie Openheimas iznīcināja ienaidnieka tanku smailes. Vormsā risinās nīkmas cīņas. Dienvidos no turienes

Maskava uzteikusi līgumu ar Turciju

Stokholmā, 22. martā (DNB)
Maskavas ziņu dienests sniedz oficiālu padomju ārlietu komissariāta ziņojumu, ka padomju valdība uzteikusi 1929. gada līgumu ar Turciju. Paziņojumā piebilst, ka šis līgums «pamatojoties uz starplaikā radušos dziļi tverošo pārmaiņu» vairs neatbilst stāvoklim un tas nepieciešami jāuzlabo.

Šis paziņojums ir ievērojams politisks notikums un neapšaubāmi saistās ar Jaltas konferenci,

pretinieks pavirzījās Frankentāles telpā, bet tad jaunizveidoto pozīciju priekšā apstājās.

Vidus Reinfalca cīņas pārvietojušās Hartas austrumu malā pie Bad-Dinkheimas un Neišlates pie Veinštrāses. Tālāk uz dienvidrietumiem mūsu no Zārfalcas atvilktais vienības cīnās ar pretinieku, kurš no telpas abās pusēs Kaizerslauternā uzbrūk uz dienvidiem. Elzasā Veisenburgas cīņu sektorā pie mūsu rietumu nocietinājumiem gabrauka 7. amerikāņu armijas tanku pārraušanas mēģinājumi. Reinfalca mūsu vienības vakar iznīcināja 69 tanku braucamlīdzekļus.

Stiprā ienaidnieka aviācijas darbībā vīrs Vācijas dienā bez Brēmenes un Plauenas sevišķi skartas pilsētas Reinzemē, Vestfālē un Dienvidaustrumvācijā. Britu teroruzbrukumos naktī, postījumi nodarīti it sevišķi Hamburgā. Vājākas vienības bombardēja Berlīni. Gaisa aizsardzības spēki pēc līdzsējām ziņām notrieca 46, galvenā kārtā četmotoru bumbvedējus.

kur Dardaneļu jautājums izlemts Maskavas tieksmju garā. Kā zināms, visa vācu prese jau tūlīt pēc Jaltas konferences pareģoja turkiem šādas nākotnes izredzes. Tagad no jauna pierādās šo uzskatu pareizība. Turku nodevība un paklausība Certīlam nav vis, tā kā tie spekulēja, nodrošinājusi tiem angļu palīdzību, bet gan Londona atkal reiz vienojusies ar Maskavu un izdarījusi to, kā vienmēr, uz citu rēķina — šoreiz uz Turcijas konta.

Mirušās sētas

Tur, kur vakaros pāri mežu galiem redz atmirušām frontes ugunis, sākas iepatnēja pasaule. Tur var iet uz frontes pusē līdz pat pirmajiem grāvjiem, un citu neko neredzēsi, kā mirušās sētas. Dzīvība, siltums un kalss priekš paliek tālu aiz tevis. Ceļi un tāli, kurus iemītuši karotāji, let mēnīgi garām sētām, un tu, tās, svaicinādams, dzirdi tikai vāju aurošanu logos. No reiz dzīvajām ēkām zudis cilvēku un loģu miesas siltums, zudusi kādreizējā turība, jo visam pāri kara spoks pārkājis savu iepatnējo sēru autu. Vairbūt te dzīvoja jauna sieva ar bērniem, kas gaidīja vīru no kaujas pārnākam, vairbūt te sēroja jauna ligava, kurai pirmo mīles gaismu aizņņoja kara padebes, vairbūt te dzīvoja sirmie latvieši, kas ik vakarus rokas salikusi lūdza: — Ai, zemīte tēvu zeme, nāc Dievīnā palīgos! Un tad tev atsaucais sēru pilnas vējš, tevi nemierina ozola lapu čabēšana, jo neskatoties uz nīkno salu šīs sirmās koks vēl arvienu patur pērnās lapas. Tu ej tālāk un domas tevi pavada. Te pat aiz meža laistās frontes ugunis. Dārd zeme retajos minū grāvīnos, sausi sprāgst ložmetēju un patšauteņu šāvieni. Tu ej garām mirušajām ēkām un šo sēro māju nav mazums. Deudzas no tām jau pelnos vērtis kara vējš un daudzas vēl aizies nebūtībā, salmniekiem parietot tikai krāšmates un pamatus. Un tad tu zini — tā ir piefrontes josla, no kaujas civilizācijvotāji izvākti, tu zini, ka tās ir mirušās latviešu sētas, kurās atdzīvinās jaunās brīvības rīts.

Kad tavi darbi un pienākumi pie frontes ļaudīm ir pabeigti, kad tu esi redzējis un dzirdējis vīrus un varņus, tu atkal cauri mirušo sētu laukiem atgriezies Kurzemes gaišākā pusē. Tu ej uz tālāku aizmuguri. Vējš tevi pavada, un tālu paliek arī dunopa pamalē. Māju logos saule raksta gaišus rakstus, pagalmā skan bērnu balsis, kokos vītero pirmie pavasara putni, un ik mājā un kūti vēsmēna dzīvības dvasu. Istabas Kurzemes piefrontē ir ļaudis pilnas, jo sevišķi vakaros, kad pārnāk tranšeju racēji, ceļu labotāji un citi darba darītāji. Ik sētā mīt bēgļu pulks, kas nācis no tās puses, kur laistās kauju ugunis. Tu sarunājies ar ļaudīm un dzirdi viņu bēdu stāstus. Lielāko mēsu tās ir ligas pēc mājām, pēc sava stūrīša, pēc brīvības. Tas, kas pazaudēts nav nekā, ja tikai ceļš atkal sauktu kalnā. Gan visu atkal atgūs ar darbu, sviedriem un īkšu ticību latviešu tautas un tēvzemes nākotnei. Un tad tu dzirdi arī daudzus skumju stāstus, dzirdi vārdus, kuri tevi sāpina un aizkar...

Tur latviešu bēglis, reiz bagāts Zemgales saimnieks, kam tagad nav vairs mugurā pat laba svārka, tev pastāsta, kā tas saņemts un izvedīts. Dzīvības un pārpilnības pīestartotā mājā, kur bēglis lūdzis tikai rudzu salmus lopbarībai, tas saņēmis atbildi: priekš bēgļiem ne salmiņa ar ko zobus izbākstīt... Šie vārdi satriekuši lūdžeju, un tas aizgājis zemū nokārtu galvu. Tālāk — kādi pārtikuši ļaudis atteikušies bēglu sievai ar maziem bērniem pasniegt piena krūzīti, atbaldinoties, ka pašiem rītā esot jācepj baltmaize... Tad tu dzirdi stāstu par bēgļiem, kas neovīdības un skaudības pūka apsesti cīnījūšies ap cukurbietēm, sacēdami ap tām veselu putekļu mākonī. Un kad vēl šādi tādi sūkami un nevēdzības ir skāruš tavas ausis, tad tu saki — diezgan, diezgan!

Vai tev bagātais latviešu zemnieks, kura māju un sētu vēl nav skāris kara vējš, ir arī goda jūtas sirdi? Kaut tu būtu arī jau pēdējo vērūmu saimū aizdevis, tad

Mums ir viena ticība, mums ir viens mērķis, mums ir viens svēturis: Mūžīga un neatkarīga Latvija.

Leonīds Breikša.

